

ВНЕСОК АРХІТЕКТУРИ АНТИЧНОГО РИМУ У РОЗВИТОК СВІТОВОГО АРХІТЕКТУРНОГО ПРОЦЕСУ

Важлива роль у формуванні світогляду та базових знань майбутніх архітекторів відводиться історії архітектури. Одним із завдань цієї дисципліни є осмислення внеску кожного історичного етапу архітектурної еволюції у розвиток світового архітектурного процесу. Вагомим працями сучасних українських науковців, які орієнтовані на вивчення всесвітньої історії архітектури є дослідження: В. Вечерського [1], О. Горбик [2], В. Тимофієнка [3] та ін.

Підсумкову роль у формуванні архітектурного стилю давнього світу відіграв Античний Рим. Тут відбулося переосмислення досягнень доримської архітектури та творчий розвиток здобутків попередників. Поряд із цим важливим є новаторський внесок самого Риму у формування нових просторових параметрів, композиційних вирішень, функціональної типології, естетичної системи. Саме античний Рим визначив шляхи архітектурного формоутворення та стилестановлення наступних етапів розвитку архітектури значної частини світу. Такі європейські стилі, як ренесанс, бароко, класицизм основані на римській ордерно-арковій системі, функціональній типології будівель, системі декорування та деталювання архітектури.

Серед здобутків античного Риму, які мали найбільший вплив на наступні етапи розвитку архітектури [2] слід виділити:

- *арково-ордерна система (поєднання греко-римського ордеру з аркою)*. Саме в античному Римі циркулярна арка стала основою конструктивного вирішення та основною архітектурною деталлю, яка набула подальшого поширення не лише в стилях основаних на античності, а й романській та візантійській архітектурі;
- *тип храму-базиліки та центричного купольного храму*, що стали основою розвитку середньовічної сакральної архітектури християнства та частково ісламу;
- *верхнє атріумне освітлення*, яке набуло популярності в античному Римі та широко застосовувалося в світовій архітектурі різних історичних періодів;
- *містобудівні ансамблі площ та головних магістралей, їх парадне оформлення*. Розроблені прийоми активно застосовувались в подальшому європейському містобудуванні;
- *типологія міського кількоповерхового багатоквартирного*

ордерного будинку – коридорного, секційного, галерейного та дворового типів;

- важливим для подальшого розвитку світової архітектури є створення римлянами *типів публічних релаксаційно-оздоровчих аквацентрів-терм; театрів та арен для видовищ, ландшафтних палацово-паркових вілл, атріумних ротонд, стадіонів, театрів, університетів;*

- *багатоярусний ордерний стрій на фасадах громадських будівель.* Прикладом є Колізей, де нижній ярус вирішений в доричному ордері, іонічний ордер формує середній ярус, а на верхньому застосовано коринфський;

- *технологія поєднання цегли та бетону, облицювання цегляних стін; фресковий розпис та мозаїчні зображення в інтер'єрах;*

- *конструктивний прийом полегшення несучих стін системою ніш-екседр, периметральна каркасна аркада та система склепінчастого перекриття, що заклало основу каркасної крупнопольотної архітектури з несучими колонами;*

- *санітарні та протипожежні норми, централізовані інженерні мережі водогонів, міська каналізація, суспільні бані та туалети* стали взірцем для подальшого розвитку містобудування у всьому світі;

- *специфічні форми інженерних споруд – аркових акведуків та мостів, колонних зал-цистерн, багатошарових доріг;*

- *ландшафтно-паркові композиції, які створювали органічне поєднання з будівлями, їх внутрішнім (атріумами) та зовнішнім простором*

Отже, функціональна, конструктивна та презентативна архітектура античного Риму, що цілком відповідала ідеально організованій римській державі, створила фундаментальну базу для розвитку світової архітектури. Інтерпретація римських будівельних технологій та конструкцій не покидала архітектурний процес до XX століття. Інтерпретація композиційних прийомів та форм античної римської архітектури зустрічаються навіть в сучасній архітектурі, особливо за умов проектування в історичному середовищі

Література

1. Вечерський В.В. Курс історії архітектури. Методичний посібник з дисципліни «Всесвітня історія архітектури» для студентів мистецтвознавчої спеціалізації вищих навчальних закладів. - К.: Видавництво Інституту проблем сучасного мистецтва, 2006. -300 с.:

2. Горбик О. О. Всесвітня історія архітектури в тезах і зображеннях : (пам'ятниковознав. довід.). – Київ : Фенікс, 2017.

3. Тимофієнко В. І. Нариси всесвітньої історії архітектури : У 4 т. Т. 1, кн. 1. Архітектура Стародавнього світу / В. І. Тимофієнко; ред.: В. І. Єжов; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - К., 2000.